

מסורת הש"ס

א) יצמות קטן. כתובות כב: גיטין סד: ופטו: ב) [עין מוסף' יצמות קטן. ד"ה ולהימנה] ג) [יצמות דף קי"א, ד] [כתובות מח.], ס) [ז"ל שלום דף קי"א.], ו) [יצמות דף ס"א.],

הגהות הב"ח

א) גמ' מתניין היא. ר"צ וכן יכול לפשוט מצרייתא דקדשה בככר כ' הובא בז"צ פ' מי שמת דף קמה דמוכח שם ג"כ דלי אפטר לאוקמי בהרייתא רק בלשח' הכן ע"ש: ב) שם דמשה ראשונה תהוי מיצתא דרבא והא הכא דלית לה: ג) שם דלא אמרה יא יורה: ד) שם דיעה היא דבעלה ידע: ה) רש"י ד"ה גרשתי מהו מי וכו' כהן הוא אסור: ו) ד"ה התם וכו' משום דירעה דבעלה כל"ל ותינה לה נמחק: ז) בא"ד אז לא היה אות אמרה הכי מהדימנא דחוקה: ח) וי"ה אדרבה לא מבייע למשנה:

מוסף רש"י

דנסתחפה שדרו. לזון מטר סוף. שטופי שדו, כלומר מולו גסם (ע"י כתובות ב.).

פירוש הרא"ש

אמר רב המנונא ת"ש. דלמננת: דלא עבידא של גנאי על עמיה אס לא היה אמת: דלית לה כסופא. לא נעשה זה דבר של גנאי: כיון דלא בני דלא קאמרה אינו יורה בחין. כי אינה רואה להיות בלא זרע ואריכה היא לאמרו כמי שיגרשנה בעלה ותנשא לאחר אולי תננה ממנו ואם לא היה אמת לא היתה מחלפת פניה לומר דבר זה: היא גופה אמרה נהי דבביאה אינו וטועה היא וסורה ידע שאין העגל מרגיש צורה כחן: סקדמה ומשיא ידיה לבגרא. כשהיה משמש עמה בלילה היתה משכמת בבקר וותנת לו מים לרדיו:

רש"י

גרשתיי.א) מי מהימנא ואם אשת כהן אסור לו להחזירה: הסם הוא. דמעיקרא משום וי דידע לה דבעלה לא ידע זה אי נטמאת אי לא [להכין אי אמרה טמאה איני לך לא מהימנא אבל

היכא דאמרה גרשתי ידיעה דבעלה ידע אי משקרא אי לא

ו) לא הות אמרה הכי דחוקה דאין

אשה מעיזה פניה בפני בעלה:

אדרבה. לא ^ה) מיבעינן למשנה

אחרונה דלא מהימנא אללא אפי' למשנה ראשונה דקמני מהימנא לא

הוי טעמא אללא משום דלא עבידא

לזווי נפשה דלימרה דנטמאה אי לאו

דהכי הוא דקאמרה: דוימנין דסקיף

לה מן גברא. שזיער לה בעלה

ומעיזה פניה בפניו. ענין אחר

דחקיף לה מן גברא שתוקף יצרה מן

אדם אחר שנתנה זו עיניה ובשצילו

מעיזה לומר לבעלה גרשתי: והא

הכא דלית לה כיסופא. דבהא מילתא

לא מביא נפשה ואפילו הכי קמני

במשנה ראשונה דמהימנא ויכיזי אמר

אפילו למשנה ראשונה כו': **הסם**.

נמי אית לה כיסופא דכיון דלא סגי

לה דלא קאמרה גבי זי דינא אי

יורה כחך אי לאו דהכי הוא לא

קאמרה והכי מהימנא: דהא **הכא**

ידיעה היא. דבעלה ידע דיורה

כחך וקמני לה לא מהימנא אלמא

אשה מעיזה: **דכל יומא**. לאחר

תשמיש מקדמה ומשיא ידא לגברא

כדי לטהר ידיו לאחר תשמיש ואתת

יומא חד ועבדא הכי אמר לה הדא

מילתא דתשמיש לא הוי האידנא:

אהלוי

קסבר רב המנונא הכא גמי היא גופה אמרה נהי דבביאה ידע ביורה כחין מי ידע ומשום הכי משקרא: ההיא איתתא דכל יומא דתשמיש מיקדמה משיא ידיה לגברא יומא חד אתיא ליה מיא למבשא

אמר לה הדא מילתא לא הות האידנא אמרה ליה א"כ חד מן גברים

אהלוי

גברא הוא דנסתחפה שדו. קדושת כהונתו גרמה לו כדפרישית במתני': **איבעיא** להו **אמרה לבעלה גרשאני**. ונתקרע הגט או שאבד מהו להאמינה ולהתירה לינשא: **ידיעה דבעלה לא ידע** זה. אם זינתה אס לאו ומשום הכי משקרא ולא מירתתא: **הסם דלא**

עבידא לזווי נפשה. שבזיון ופגם

הוא לה כשנאנסה הלכך אי לאו

דקושטא הוה לא הות קאמרה:

דסקיף לה מגברא. שעל ידי

כעסה מתחזק מן הבעל להעזי פנים

זו ולומר לו גרשתי: **השמים**

ביני לבינך דמשנה ראשונה. שאמרו

נאמנת מיוצתיה דרבא דהאמר רבא

דאפי' למשנה ראשונה כי אמרה

גרשתי לא מהימנא: **הסם כיון**

דלא סגיא לה דלא אמרה אין יורה

איתא דקאמרה לא **איתא דקאמרה לא**

אמרה לית. דכיון שהיא זריכה לברר

דבריה כדאמרה השמים ביני לבינך

וזריכה לומר בפירוש מה שהיא

טוענת עליו דהיינו שאין יורה כחך

כסיפא לה מילתא ואי לאו דקושטא

היא לא הות אמרה. ואית דגרסי

כיון דקא סגי לה כלומר אחר

שמלאה בלבה לומר כך: **והא הכא**

ידיעה היא דבעלה ידע **זה**.

דסלקא דעתך הכא דלחיה נמי קים

ליה ציורה כחך וקמני דלא מהימנא:

נהי דבביאה ידע ציורה כחך מי

ידע. מהא משמע דההיא דהשמים

ביני לבינך דתנן במתני' היינו יורה

כחך וכדכתיבנא: ולענין הלכה

קיי"ל כרב המנונא דאשה שאמרה

לבעלה גרשתי נאמנת דסוגיין לה

בכוליה הש"ס כותמיה וממיינן לה

למתימתין ש"מ שלא להתירה בלבד

לינשא נאמנת אללא אף לטול כתובה

דומיא דמתני' דקמני יולאות וטולות

כתובה ועוד שהרי מספר כתובה

ללמוד שכן כותב לה לכשתנשא

לאחר תטלי מה שכתוב ליכי דתתן

בהאשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים^א כך כתב הרמב"ן ז"ל בזהלכותיו. מיהו איכא למימר דלית לן מדרש כתובה אללא בעיקר כתובה

אכל בתוספת לא. וכיון דמשום הכי מהימנא טפי כי אמרה גרשתי מני אמרה השמים ביני לבינך משום דבגרשתי ידע זה בעלה

ואינה מעיזה ובהשמים ביני לבינך דלא ידע זה מעיזה שמעינן מינה דבאומרת אינו נזקק עמי כלל כיון דבעלה ידע זה אפילו למשנה

אחרונה מהימנא ויוליא ויתן כתובה אפילו לא אחיא מחמת טענה דבעיא חוטרא לידה ומרא לקבורה שהרי גדולה מזו אמרוי) אי אפשר

אלא אני בצגדי והיא בצגדה יוליא ויתן כתובה. מיהו כתב ר"י ז"ל דדוקא כשהיא תוצעת להתגרש הוא דאמרינן יוליא ויתן כתובה אבל

תוצעת כתובה לא מהימנא והביא ראיה מדאמר בפרק האשה ^ה) רבה האשה שאמרה מת בעלי נאמנת מת בעלי תנו לי כתובתי אינה

נאמנת: ואיבא למידק אשמעתין דהכא משמע דמילתא ידיע בעלה מהימנא משום דלא מחלפא ביה ודלא ידע זה בעלה לא מהימנא

והתם בסוף פרק הבא על יצמתו גבי הא דתנן נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אינו רשאי ליבטל משמע איפכא דאמרינן

התם^ו) הוא אמר מינה והיא אמרה מינייה אמר רבי אמי דברים שבזינו לבניה היא נאמנת מאי טעמא היא קים לה ציורה כחך ואיזה לא

קים ליה ציורה כחך משמע דמשום דלא קים ליה מהימנא הו קים ליה לא מהימנא והכא אמרינן איפכא תירך הרמב"ן ז"ל דלא דמיין

אהדדי דהתם איזה הוא דקמפיק לה ומפסיד לה כתובתה הילכך אי תרוייחו קים להו לינא למימר דלחיה מהימנא משום דחוקה אין אשה

מעיזה בפני בעלה דכי אמרינן הכי היכא דלחיה בעיא לאפקוי נפשה מצעלה דלחיא העזה טוצא ואי לאו דקושטא קאמרה אינה מעיזה

אבל התם דלחיה בעי לאפקוה (נפשה) מעיזה ומעיזה אבל כיון דלחיה קים לה ואיזה לא קים ליה אינו דדין שיוליאנה ויפסיד כתובתה

בטענת שמה: **ההיא איתתא**. אשת כהן היתה דאי אשת ישראל כיון שאפילו לפי דבריה סבורה היתה שהוא בעלה אין לך אונס

גדול מזה ואונס בישראל שרי ולמה ליה לרב נחמן למימר עיניה נתנה בלחך אללא ודאי כדאמרן: **הא מילתא**. תשמיש:

אהלוי

ר"ן צא.

ע א ב מיי פכ"ד מהל' אישות הל' יח כב סגג עשין מח טו"ש"ע אה"ע ס"י קטו פט"ו ו וכו' קעת פט"י ט:

עא ג מיי פ"ב מהל' גירושין הלכה ד [ופ"ד מהלכות אישות הלכה יג] סגג עשין מח טו"ש"ע אה"ע ס"י ח פט"י ב:

תוספות

גרשתי בזה. מי אמרינן דמהימנא או דלמא עיניה נתנה בלחך: אלל ההיא ידיע זה מהימנא דאין אשה מעיזה פניה לומר דבר שקר מצעלה בפניו ומתכח שמעינן בכל דומתא לרב המנונא דסבר בלשה שאמרה לבעלה גרשתי נאמנת: תיובתא [דרבא].

דלמר לא מהימנא דהא הכא לית לה כיסופא שאין כאן הודאת [עצירה] וקמני דלמר כיון דלא בני דלא אמרה יורה כחך וקמני דלא מהימנא: דלא עבידא לבווי נפשה. פירוש לומר שהיא טמאה וזוהי: קסבר ההם כיון דלא בני דלא אמרה. לומר אחר שהיא רואה לומר דבר זה וזנת ונדול כזה: קסבר רב הפנונא נהי דבביאה ידע.

כלומר נהי ידיעה שפולט הוצע ציורה כחך מי ידע ולכן מעיזה אבל לומר גרשתי דבעלה ידע אי משקרא מהימנא פסק ריב"ז^א דהלכה כרב המנונא דבכמה מקומות בזה"ס מביא דבריו ובסוף גיטין (דף פט:) נמי אמר רב [הוא!] אשה שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר מקודשת מדבר המנונא ואיך כי אחרך דרב המנונא בפניו משמע שפשט לכל דברי רב המנונא ומהימנא. ויש ללמוד על אשה שטוענת בעלה אינו יכול להתקשות או שאינו בקי בדרך ארץ דנאמנת לדברך שיש לו לבעל ידע אינה מעיזה פניה ויוליא ויתן כתובה ולא מיבעיא אי בלשה מחמת הטענה מן דאמרה בעינא חוטרא לידא ומרא לקבורה איכלא אפילו בלא טענה נמי יכולה היא לומר אינו מקיים מצות עונה וגדולה מואת אמרו האומר אי אפשרי אללא הוא בנגדו והיא בצגדה יוליא ויתן כתובה וכו"ש בזה דווקא כשהוא מגרשה ואינה תוצעת כתובתה אבל אם לועקת כשרואה לגרשה שיתן לה כתובה אינה נאמנת דש לחוש שמה נתנה עיניה (בבארי) בכתובה דכרי נמי מפרש כההיא דרב המנונא דאי אמרה גרשתי ותנו לי

כתובה אינה נאמנת אף לינשא כדאמר כההיא דהאשה שאמר מת בעלי ותנו לי כתובה אינה נאמנת לישא זריכה להביא ראיה לדבריה ואם טוענת האשה שאין ורעו יורה כחך אינה נאמנת כמו למשנה אחרונה. כללל דמילתא כל מיילי דיכול בעל לידע ומכחישתו נאמנת אבל במיילי שאין בעל יכול לידע אינה נאמנת והילכך כשטוענת שאינו יכול להתקשות יוליא ויתן כתובה ואומר ריב"ז^א דלא תטול רק מנה מאחתי אבל תוספת אין לה כדאמר פרק אע"פ מן השואלין גובה את הכל מן האירוסין אינו גובה אללא מנה מאחתי שלא כתב אללא ע"מ לטובה ובגמרא פסק הלכה למעשה כר"א ואיבעיא לן נכנסה לחופה ולא נבעלה מהו חיבת חופה קונה או חיבת ביאה קונה ועלתה בתיקון פרי"י דכל תיקו דממונא מחזירו עליו הראיה ודלא כרב אלפס דפסק כל תיקו דממונא יתלוקו ולכן אף כאן כיון דלינא חיבת ביאה אין לה תוספת דאף דקי"ל כי הערלה חשובה כגמר ביאה לענין חיוב עריות הלא לענין חיבה לקנות תוספת אינה ביאה וכן מי שאינו בריא להתקשות אפילו למ"ד משמש מת בעריות חייב מ"מ אין כאן חיבת ביאה וגם מה שהכניסה בדנויה לא תטול רק בלמנאס מה שהביאה אללא מה שרגילין לכתוב נדויה דהנעלה ליה דכותבין יותר ממנה שהכניסה לו דגם זה מן המוספת יש לה ולא תטול רק פסק ריב"ז^א בתשובות סהם דבריו: